

פרשיות יוסף - הקדמה לחנוכה לפרשת וישב

הרב יצחק דור - ראש הישיבה

הגמרא בסוגיית חנוכה במסכת שבת מביאה שתי דרשות סמוכות אחת לשניה בשמו של רבי נתן בר מניומי בשם רבי תנחום. האחת מונעת את הנחת נר חנוכה מעל ל- 20 אמה, והשניה אף היא בשמו של רבי נתן בר מניומי על הפסוק לגבי יוסף בפרשה: - 'והבור ריק אין בו מים', - אבל נחשים ועקרבים יש בו'.

סדר הדרשות שנשמכו זו לזו בגמ' נראה כמכוון ע"מ לחבר את פרשת יוסף לחנוכה, ואכן פרשיות יוסף נקראות בשבתות חנוכה במהלך הדורות.

הרב קוק זצ"ל מרחיב את הקשר ומסביר כי יוסף הוא "המודל" לאפשרות של חיים חומריים בקדושה, ועל כך נקרא גם יוסף הצדיק. העימות בין העולם ההלניסטי לעולם היהודי המתפרץ בחנוכה לדבריו, היא בדיוק המחלוקת על הנקודה הזו, האם אפשר 'לקדש את החומר'. יוסף חי בקדושה בתוך מצרים כמנהיג וככלכלן, ומצליח להישאר יוסף הצדיק. גם בחנוכה, היוונים מנעו מצוות מרכזיות בעם ישראל כהצהרה, שאין קשר בין העולם המעשי קיומי לבין הקדושה, הפוך משיטתו של יוסף. קריאת פרשת יוסף בימי החנוכה מתבארת ע"פ הרב קוק זצ"ל כניצחון התפיסה של יוסף על התפיסה היוונית.

אבל מתוך הסתכלות בפשטם של כתובים נראה שישנו גם קשר אחר מובהק וברור.

יעקב וביתו מנסים ליישב בשלווה. אולי יעקב מאמין שבטלה גזירת ברית בין הבתרים והתקיימה בו בשבתו אצל לבן. הוא עבד עבודת פרך, ואח"כ יצא ברכוש גדול. אבל אז נלקחת בת יעקב לביתו של שכם בן חמור. בניו של יעקב מוציאים בכח את אחותם משכם, ופותחים במלחמה גדולה. תוצאותיה של המלחמה הם בפסוק "ויהי חיתת אלוקים על הערים אשר סביבותיהם ולא רדפו אחרי בית יעקב". כמעט שליטה ללא עוררין על ארץ ישראל המתבטאת גם בכך שהאחים הולכים לרעות את צאן אביהם בשכם. המקום האמור להיות המסוכן ביותר מבחינתם, ובכל זאת הם יושבים שם בשלווה. ממש מימוש החזון של פתיחת הפרשה "וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען". מתי הכל מתפרק לרסיסים? כשיש ריב בין האחים. ויכוח אידיאולוגי המתפתח לעימות אלים של כמעט שפיכות דמים ויוסף נמכר למצריים.

לאחר מכן יהודה יורד מעם אחיו, והמשך הסיפור ידוע. אפשר לומר שיש פוטנציאל גדול בפרשה, של מדינה וגאולה שלא מומש בגלל קנאה ושנאה בין האחים.

בלי לשים לב סיפרנו לכאורה דרך יוסף את הסיפור של חנוכה.

מרד המתחיל בכך שאחותם של בני חשמונאי (יהודית, לפי חלק מהמקורות) נלקחת להולפרנס, הקצין היווני, בליל כלולותיה. ישנה התנגדות של האחים ונפתחת מלחמה ומרד. יהודית יוצאת מבית הולפרנס והעימות מתפתח לעצמאות מדינית. עוברות עשרות שנים בודדות והכל מתפרק לרסיסים במלחמת האחים של הורקנוס ואריסטובולוס הנאבקים ביניהם ומזמינים את רומי לאזור, כאן נחתם גורלו של בית שני.

סיפור המתחיל באחות אחים ובהגנה על אחותם ומסתיים במלחמת אחים ובשנאה. גם אצל אחי יוסף וגם אצל החשמונאים ההשוואה הזו מעוררת הרבה מחשבות.

מעבר למאבקים האידיאולוגיים ישנו כנראה עיקרון על של קווים אדומים שאותם לא ניתן לחצות. קווים אלה הם קווי המשפחה או העם. ברגע שאחווה זו נשברת, כל המציאות, טובה ככל שתהיה יכולה להתמוטט תוך שנים ספורות.

נרות החנוכה ופרשיות יוסף מתחברים א"כ למסכת אחת.

שבת שלום ומבורך!